

The 12 th International scientific and practical conference «IMPACT OF MODERNITY ON SCIENCE AND PRACTICE» (12-13 April, 2020). Edmonton, Canada 2020. Pp. 440-443. (678 p.)
URL: <https://isg-konf.com/wp-content/uploads/2020/04/XII-Conference-13-14-Edmonton-Canada.pdf>

Лойко Валерія Вікторівна,
д.е.н., доцент
Київський університет імені Бориса Грінченка, v.loiko@kubg.edu.ua

Руденко Микола Вікторович,
аспірант
Чернігівський національний технологічний університет, mvrudenko@i.ua

ЗАГРОЗИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Нестабільність сучасних умов господарювання створює виклики і загрози господарській діяльності всіх промислових підприємств і будівельні підприємства не є винятком. З методологічної точки зору загроза є об'єктивною реальністю, яка існує в системах «людина-техніка», «підприємство - навколишнє середовище», «людина - природне середовище», «підприємство-конкурентне середовище». В науковій літературі термін «загроза» трактується вченими по-різному. Більшість авторів вважає, що загрозами економічній безпеці промислового підприємства слід вважати наявні чи потенційні дії, які є результатом впливу як зовнішніх так і внутрішніх чинників, що ускладнюють або унеможливають реалізацію економічних інтересів підприємства і створюють небезпеку для господарської діяльності та життєзабезпечення колективу підприємства. Законом України «Про основи національної безпеки» визначено, що загрозами національній безпеці є «наявні та потенційні можливі явища та чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України» [1].

Економічна безпека будівельного підприємства, як і іншого промислового підприємства, є складною системою, яка містить в собі певні підсистеми. Досліджуючи праці вчених щодо кількості та змісту підсистем економічної безпеки промислового підприємства, дійшли висновку, що різні вчені виділяють різну кількість підсистем системи економічної безпеки підприємства: від 4 до 14

в залежності від мети дослідження. Враховуючи особливості діяльності будівельних підприємств, доцільно виділити наступні підсистеми або складові системи економічної безпеки будівельного підприємства: фінансову, виробничу, інвестиційно-інноваційну, кадрову, інформаційну, маркетингову, силову [2]. Традиційно чинники, які впливають на економічну безпеку будівельного підприємства, поділяють на зовнішні та внутрішні (табл. 1).

Таблиця 1

Склад зовнішніх та внутрішніх чинників, які впливають на економічну безпеку будівельного підприємства

Зовнішні чинники	Внутрішні чинники
Нестабільність економічного середовища.	Надійність контрагентів.
Наявність кризових явищ у фінансовій системі.	Наявність і достатність фінансових коштів та джерел, які їх забезпечують.
Значні темпи інфляції.	Стабільність та прозорість цінової політики.
Надзвичайний стан в країні, який унеможливує діяльність будівельних підприємств.	Наявність та достатність кваліфікованих кадрів та наявність системи матеріального та нематеріального заохочення людей до праці.
Політична нестабільність в країні.	Наявність системи контролю якості робіт.
Висока вартість фінансово-кредитних ресурсів.	Наявність системи моніторингу фінансової діяльності підприємства.
Значне податкове навантаження.	Наявність системи розробки та впровадження інновацій.
Рейдерство.	Рівень механізації та автоматизації виробничих процесів.
Погіршення кон'юнктури на ринку нерухомості.	Можливість отримання інформації щодо сучасних світових технологій будівництва та технічного оснащення.
Недостатній правовий захист інвесторів.	Дієвість системи техніки безпеки та охорони праці на виробництві для запобігання нещасним випадкам та травматизму.
Значна залежність від імпортних товарів.	Наявність стратегії та планів розвитку підприємства.
Наявність та значний рівень корупції.	Дотримання тривалості та вчасного завершення будівельних робіт.

До зовнішніх чинників підприємство повинно пристосуватися, а на внутрішні чинники підприємство може впливати, змінюючи їх вплив на господарську діяльність. Вплив чинників на систему економічної безпеки може бути як позитивним, так і негативним. Значний негативний вплив чинника може привести до руйнівних наслідків, тому вчасне виявлення та запобігання

виникненню різного виду загроз сприяє покращенню рівня економічної безпеки будівельного підприємства.

Види та склад внутрішніх загроз, які негативним чином впливають на рівень економічної безпеки будівельних підприємств, доцільно розглянути за виділеними функціональними складовими (табл. 2).

Таблиця 2

Основні реальні і потенційні внутрішні загрози, які негативним чином впливають на процес забезпечення економічної безпеки будівельних підприємств, за виділеними функціональними складовими

Назва складової економічної безпеки будівельного підприємства	Вид реальної чи потенційної загрози
Фінансова	Відсутність достатньої кількості фінансових ресурсів для розвитку будівельного підприємства; неефективне фінансове планування; низький рівень ефективності перерозподілу фінансових потоків (ресурсів) між видами економічної активності; неефективна цінова політика; зменшення доходу та прибутку підприємства; значні розміри дебіторської заборгованості.
Виробнича	Техніко-технологічна відсталість від прогресивних світових технологій та техніки; повільні темпи механізації та автоматизації процесів; неефективна виробнича структура підприємства; зростання ступеня зношеності основних фондів підприємства.
Інвестиційно-інноваційна	Відсутність пріоритетів розвитку підприємства на інноваційно-інвестиційних засадах; неефективність державної підтримки внутрішніх та зовнішніх інвесторів (низький рівень реалізації економічних, політичних та соціальних гарантій); відсутність власних розробок та інновацій в галузі техніко-технологічного оснащення підприємства.
Кадрова	Відсутність достатньої кількості кваліфікованих кадрів; високий рівень плинності кадрів; недостатня увага керівництва до вчасного підвищення рівня кваліфікації кадрів; підвищення віку робітників в зв'язку із демографічною ситуацією; низький рівень ефективності виконання функціональних обов'язків промислово-виробничого персоналу; неналежне збереження комерційної таємниці.
Інформаційна	Відсутність надійного захисту інформаційних систем та засобів обробки інформації на будівельному підприємстві, наявність конкретних фактів несанкціонованого доступу до комерційної інформації або її розповсюдження; відсутність або недостатній об'єм інформації про конкурентів та споживачів.
Маркетингова	Зниження попиту на нерухомість, зниження рівня платоспроможності споживачів; неефективність реклами; зниження рівня оновлення пропозиції за прийнятними для споживачів цінами; відсутність кваліфікованих спеціалістів з маркетингу.
Силова	Недостатня захищеність будівельних майданчиків та інших приміщень і споруд; відсутність охорони та сучасних засобів

	спостереження; недостатній рівень індивідуального захисту робітників.
--	---

**Джерело: складено авторами*

Виділення та класифікація загроз економічній безпеці за функціональними складовими сприяє розробці заходів для підвищення рівня кожної функціональної складової та економічної безпеки підприємства в цілому. Для кожного будівельного підприємства склад загроз може бути різним. Якщо штатним розкладом підприємства не передбачено посади спеціалістів з питань економічної безпеки, то цим питанням може займатися економічна служба підприємства. Моніторинг та діагностика рівня економічної безпеки будівельного підприємства та окремих його складових і своєчасне попередження або запобігання загрозам дозволяє підприємству уникнути збитків. При розробці заходів щодо запобіганню загроз економічній безпеці потрібно враховувати певні особливості будівельних підприємств: значну тривалість виробничого циклу, залежність ефективності виробничих процесів від своєчасного матеріального та фінансового забезпечення, потребу у значній кількості робітників, низький рівень механізації багатьох процесів і значний рівень ручної праці, велику вартість об'єктів будівництва, нерухомість продукту, що створюється. Найвпливовішими по рівню створення загроз економічній безпеці будівельного підприємства є наступні складові: фінансова, виробнича, кадрово-інтелектуальна. Загрози цих складових повинні бути попереджені або ліквідовані у першу чергу. Беззаперечно, що маркетингова, інформаційна та силова функціональні складові також мають значний вплив на рівень економічної безпеки будівельного підприємства, але, як показує практика, саме цим складовим керівництво будівельних підприємств приділяє достатньо уваги.

Література:

1. Про основи національної безпеки України: Закон України № 964 – IV від 10.06.2003 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Лойко В.В. Загрози економічній безпеці промислового підприємства: сутність і класифікація. *Ефективна економіка*. 2015. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4372>